

Natura 2000 gebied 42 – Sallandse Heuvelrug

(Zie leeswijzer)

Kenschets

Natura 2000 Landschap:	Hogere zandgronden
Status:	Habitatrichtlijn + Vogelrichtlijn
Site code:	NL9803015 + NL9803015
Beschermd natuurmonument:	-
Beheerder:	Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, particulieren
Provincie:	Overijssel
Gemeente:	Hellendoorn, Rijssen-Holten
Oppervlakte:	2.228 ha

Gebiedsbeschrijving

De Sallandse Heuvelrug wordt gevormd door een glaciële zandrug die een totale lengte heeft van veertien en een variabele breedte van ongeveer één tot zes kilometer. In het sterk geaccidenteerde terrein bevatten de heuveltoppen (gemiddelde hoogte tussen de 45 en 70 meter boven NAP) grote aaneengesloten struikheibegroeiingen, met enkele jeneverbesstruwelen en zure vennen. In de lagere delen en op de flanken van de heuvelrug komt een vochtiger heidetype voor, waaronder ook een hellingveentje. De flanken van de stuwwal zijn grotendeels begroeid met naaldbos, loofbos en gemengd bos van verschillende leeftijden.

Begrenzing

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) is op de kaart op één technisch punt verbeterd. Dit betreft een correctie van geringe omvang:

- Een onlogisch verschil tussen Vogel- en Habitatrichtlijngebied op perceelsniveau is opgeheven door de meest ruime grens aan te houden.

Natura 2000 database

Habitattypen

Code	Habitattype
H4010	Vochtige heiden
H4030	Droge heiden
H5130	Jeneverbesstruwelen

Habitatrichtlijnsoorten

Soortnr	Soort
H1166	Kamsalamander

Vogelrichtlijnsoorten

Soortnr.	Soort
A107	Korhoen - b
A224	Nachtzwaluw - b
A276	Roodborsttapuit - b

Voorstel voor het toevoegen aan de database:

H3160	Zure vennen ^{1a}
H6230	Heischrale graslanden ¹
H7110	Actieve hoogvenen ^{1a}

Kernopgaven

- 6.05 **Natte heiden:** Kwaliteitsverbetering en vergroting oppervlakte vochtige heiden H4010 en pioniervegetaties met snavelbiezen H7150 en actieve hoogvenen (*heideveentjes*) *H7110_B.
- 6.08 **Structuurrijke droge heiden:** Vergroting areaal stuifzandheiden met struikhei H2310, binnenlandse kraaiheibegroeiingen H2320, droge heiden H4030 en zandverstuivingen H2330 én verbeteren van de kwaliteit door vergroting van de variatie in structuur en ontwikkeling van geleidelijke overgangen met bos, mede t.b.v. vogelsoorten als duinpieper A255, korhoen A107, nachtzwaluw A224, draaihals A233 en tapuit A277.
- 6.10 **Korhoen:** Herstel gevarieerd leefgebied voor de korhoen A107 met rijk gestructureerde heiden, voldoende rust en geschikte foerageergebieden buiten de heidevelden.
- 6.11 **Jeneverbesstruwelen:** Behoud areaal en kwaliteitsverbetering jeneverbesstruwelen H5130, verjonging stimuleren.

Instandhoudingsdoelen

Algemene doelen

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000 netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.

Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten.

Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Habitattypen**H3160 Dystrofe natuurlijke poelen en meren**

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Deze door regenwater gevoede zure vennen, worden aangetroffen op de flanken van de stuwwal (Eendenplas en Sasbrinkven).

H4010 Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige heiden, *hogere zandgronden* (subtype A).

Toelichting Het habitatype vochtige heide, *hogere zandgronden* (subtype A) is slechts over een geringe oppervlakte aanwezig. Zowel uitbreiding oppervlakte als verbetering kwaliteit wordt nagestreefd wegens de mogelijkheden en het landelijke doel voor dit habitatype.

H4030 Droge Europese heide

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het betreft hier het grootste aaneengesloten heideterrein van het type droge heiden in Oost-Nederland. De heide is nu soortenarm en te weinig gevarieerd. Meer variatie in soortensamenstelling, kleinschalige afwisseling in oude en jonge delen, overgangen naar bos en open zandige plekken is noodzakelijk. De structuurrijke heide is ook van groot belang voor de broedvogel korhoen (A107). Het gebied levert samen met de Veluwe, Brunsummerheide, en Springendal & Dal van de Mosbeek de relatief grootste bijdrage.

H5130 *Juniperus communis*-formaties in heide of kalkgrasland

Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het habitatype jeneverbesstruwelen komt lokaal voor delen van het gebied. Wegens het landelijke doel wordt verbetering van de kwaliteit nagestreefd. Voor verbetering kwaliteit is verjonging noodzakelijk.

H6230 *Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Het habitatype heischrale graslanden komt op een geringe oppervlakte voor in een droge, schrale vorm (*Gallio hercynici-Festucetum ovinae*), vooral langs paden en in de heide.

H7110 *Actief hoogveen

Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit actieve hoogvenen, *heideveentjes* (subtype B).

Toelichting Het habitatype actieve hoogvenen, *heidveentjes* (subtype B) komt voor in een hellingveentje op de flank van de Sprengenberg. In het verleden is dit een zeer soortenrijke gradiënt geweest met toevoer van basenrijke grondwater, maar tegenwoordig betreft het hier een hoogveenbegroeiing met dominantie van pijpenstrootje. Er zijn echter nog bijzondere soorten als beenbreek, zilveren maan, aardbeivlinder en hoogveenmos aanwezig.

Soorten

H1166 Kamsalamander

Doel Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De kamsalamander komt voor aan de westkant van het gebied. De voormalige weilanden hier zijn omgevormd en worden begraaasd door schotse hooglanders. Er zijn diverse wateren aangelegd en geschoond. Een verdere uitbreiding en verbetering van het leefgebied is gewenst om de populatie te behouden.

Broedvogels

A107 Korhoen

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van tenminste 40 hanen.

Toelichting De Sallandse Heuvelrug is het laatste broedgebied van de korhoen in Nederland. De populatieomvang wordt bepaald aan de hand van het aantal hanen. Ondanks intensieve beheersmaatregelen neemt de stand niet toe: na 1997 (32 hanen) is juist een duidelijke terugval opgetreden resulterend in een dieptepunt in 2002 van slechts 8 hanen. In de periode 2003-2005 werden jaarlijks 13-15 hanen geteld.

Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied heeft in potentie voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A224 Nachtzwaluw

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 50 paren.

Toelichting Het herstel van omvang en kwaliteit van de heidevelden in de afgelopen jaren ten behoeve van de korhoen (A107) heeft veel nieuw habitat voor de nachtzwaluw geschapen. De populatie is sterk toegenomen van 15-16 paren begin 90-er jaren tot een maximum van 56 paren in 2003 (gemiddeld aantal paren in de periode 1999-2003 bedroeg 45 paren). Het betreft de enige populatie van enige omvang in het oosten van de hogere zandgronden. Gezien de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is behoud van de populatie op het recente, relatief hoge, niveau gewenst. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A276 Roodborsttapuit

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 60 paren.

Toelichting Het herstel van omvang en kwaliteit van de heidevelden ten behoeve van het korhoen (A107) heeft ook veel nieuw habitat voor de roodborsttapuit opgeleverd. De populatie is sterk toegenomen van 22 paren in 1992 naar 70 paren in 2002. Het is één van de weinige populaties van enige omvang in het oosten van Nederland. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

Synopsis

<i>Habitattypen</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling oppervlakte</i>	<i>Doelstelling kwaliteit</i>
H3160 Zure vennen	-	+	=	=
H4010_A Vochtige heiden (<i>hogere zandgronden</i>)	-	+	>	>
H4030 Droge heiden	--	++	>	>
H5130 Jeneverbesstruwelen	-	+	=	>
H6230 Heischrale graslanden	--	+	=	=
H7110_B Actieve hoogvenen (<i>heideveentjes</i>)	--	-	=	>

<i>Soorten</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling leefgebied</i>	<i>Doelstelling populatie</i>
H1166 Kamsalamander	-	-	>	=

<i>Broedvogelsoorten</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling leefgebied</i>	<i>Doelstelling populatie</i>
A107 Korhoen	--	+++	>	>
A224 Nachtzwaluw	-	+	=	=
A276 Roodborsttapuit	+	-	=	=

^{1a} Herstel van een technische fout in database 2004.

¹ Op basis van recente informatie blijkt het habitattype thans voor te komen binnen de (huidige) begrenzing van het Natura 2000 gebied.